

informerer

Nr 6- 2008

Legge fliser på fliser på vegger.

Av Arne Nesje, SINTEF Byggforsk
Sekretariatsleder i Byggkeramikkforeningen

Vi får en rekke spørsmål om det er mulig å legge nye fliser på opprinnelige fliser. På flater uten vannpåkjenning er dette en uproblematisk framgangsmåte. I våtrom kan det også benyttes, men man skal være klar over risikoene med metoden. Det er noen betingelser som må være til stede for at løsningen skal fungere.

Denne artikkelen tar for seg forutsetninger å legge fliser på fliser på vegger i våtrom.

Muligheter og forutsetninger.

I noen situasjoner kan det være praktisk å beholde de eksisterende flisene hvis en vegg skal fornyes. Grunnene kan være flere og vi nevner noen:

- Eieren vil "modernisere" veggen med nye fliser uten å gjøre store inngrep i underlaget.
- Man ønsker å lage en vegg med bedre vanndamp- og vanntetthetsegenskaper enn eksisterende.
- Fliser er skadet og man vil ikke forsøke å skifte noen enkeltfliser grunnet risikoen for å ødelegge bakenforliggende membran.

Fordeler med å beholde opprinnelig flisflate:

- Spare tid
- Spare rivningskostnader og avfallshåndtering.
- Unngår inngrep i eksisterende flate som noen ganger kan medføre kompliserende arbeidsoperasjoner og kanskje svekke tettedetaljer og membran.

Man må ikke av "lettvinhet" legge en ny fliskledning for å skjule eksisterende feil og mangler. En forutsetning for å legge fliser på eksisterende fliser er at man er helt sikkert på at det ikke er noe fuktinntrengning eller skader i underliggende vegg.

Skal man samtidig skifte fliser på golvet påvirker det også hva man løsninger man velger på veggen.

Vi skisserer løsninger ved:

- Skifte fliser på veggen og beholde fliser på golv.
- Skifte fliser på vegg og golv.

Skifte fliser på veggen, beholde fliser på golv

Ny membran i våtrom ?

Vurdér behovet for ny membran. Hvis den eksisterende membranen er intakt og i god forfatning kan man la være å legge ny membran. Man limer da nye flis direkte på gamle fliser, alternativt brukes en armert polystyrenplate, sementplate eller lignende på veggen som underlag. Hvis det er usikkert hvilke forfatning den eksisterende membranen har så er det sikrest å legge på ny membran på utsiden av den opprinnelige flisledningen.

En del forutsetninger må da være til stede ved rørgjennomføringer og ved overgang golv og vegg.

Overgang golv/ vegg

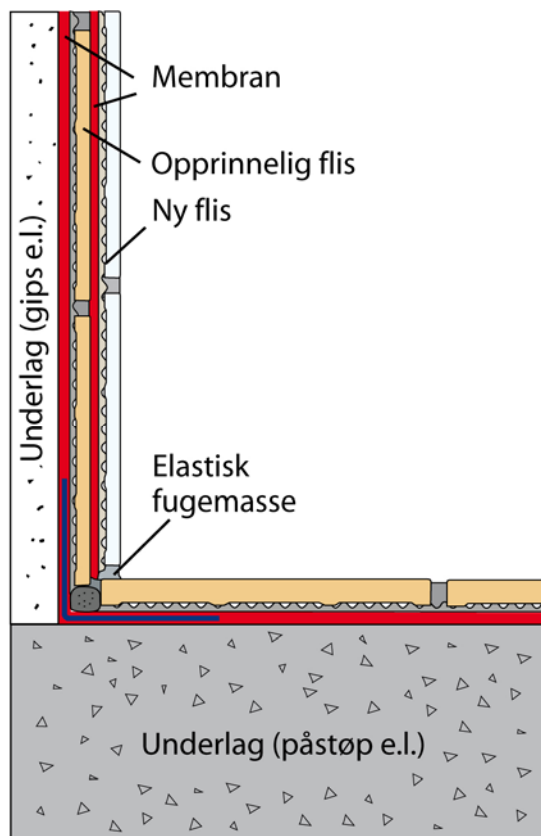
Hvis veggens opprinnelige membran er tilfredsstillende er det enkleste løsning og man bare limer flis på flis. Hvis man velger å legge ny membran oppå flislaget vil man ikke få kontinuitet mellom eksisterende golvmembran og den nye veggmembranen. og prinsipløsningen mellom vegg/golv ser ut som figur 1.

Det fordrer at man vet at eksisterende golvmembranen går kontinuerlig opp og overlapper opprinnelig veggmembran. Den nye membranen føres så lang ned som praktisk mulig og overgangen vegg/golvflis tettes godt med elastisk fugemasse. Dette resulterer i to lag med membran med et flislag mellom. Dette er ikke en fuktteknisk optimal løsning i en våtsone. Man stenger inne evt. eksisterende fukt mellom to membransjikt. Det som gjør at løsningen kan anvendes er at ingen membraner er helt dampette så der vil være en viss dampvandring gjennom dem. Materialene mellom de to membransjiktene tåler også å stå fuktige så de ødelegges ikke ned over tid.

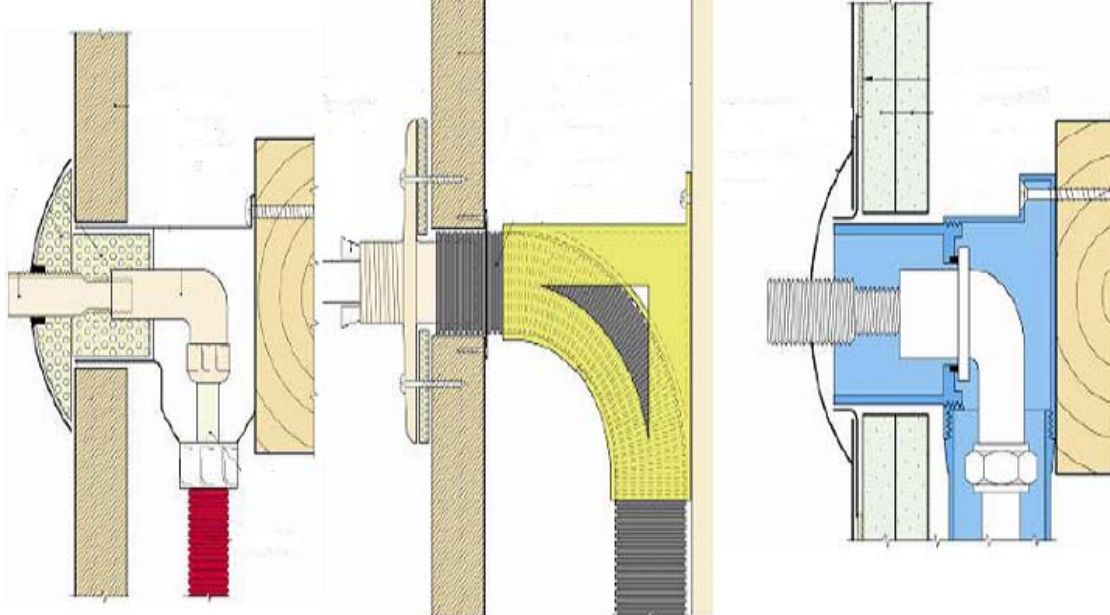
Figur 1: Detaljløsning ved overgang golv/ vegg ved legging av ny membran.

Rørgjennomføringer i veggen

Der det opprinnelig er montert rør- i- rør-system med veggboks finnes flere løsninger på hvordan rørene føres ut gjennom veggen. Figur 2 viser ulike løsninger. Et nytt flislag medfører at det nye vegglivet kommer ca 10 mm lenger ut enn det eksisterende. Legges ikke ny membran må man kontrollere at tettedetaljene rundt opprinnelig membran er ivaretatt Disse forholdene må rørlegger vurdere i hvert enkelt tilfelle.

Skal man legge ny membran må man få tette forsvarlig rundt rørene. I noen tilfeller er det uproblematisk å bygge ut veggen. Men i andre kan man få problemer med både å senere kunne trekke ut inner-røret og å få tetting rundt gjennomføringene.

Figur 2: Ulike rørgjennomføringer ved dusjarmaturen. På noen typer er det komplisert både å få tetting rundt gjennomføringene og få forlenget armaturstussene.

Figur 3 viser et eksempel hvor man ikke har oppnådd tilfredsstillende membrantetting rundt rørboksen da ny veggplate og membran er montert opp på de opprinnelige flisene. En slik utførelse fungerer ikke da veggboksen står så langt inne at man får ikke trødd en mansjett rundt den.

Her kan vann komme inn fra romsiden, men også komme inn i veggen hvis det skulle opptre en lekkasje på inner-røret.

Figur 3: Et eksempel på for kort veggboks der nødvendig tetting ikke er oppnådd.

En regel må være at boksforlengeren alltid skal være ført utfor det nye flislaget hvis det legges ny membran. Tetting mellom membran og rørboks gjøres med en mansjett som tres over boksen og bakes inn med ..

Kobberrør i og gjennom veggen.

I eldre bygg finnes mye kobberrør gjerne med skjøter og bend inni veggene. Skjøter i vegg er ikke lenger anbefalt.

Har man et tilfelle med gamle kobberrør er eneste måten å ha rørforlengere til armaturen så de kommer utenfor det nye flislivet. Røret utstyres med mansjett som bakes inn i membranen. Man må unngå skjøter av rør inne i veggen. Kontroller derfor grundig området rundt armaturen hvis man vurderer å legge flis på flis. Ofte blir eneste løsningen å skifte ut veggplatene og samtidig skifte gamle kobberrørløsninger med rør- i- rørsystem.

Figur 5: Ved eldre armaturer finnes mange vegg-gjennomføringer som ikke er egnet for å tette rundt.

Bildet viser et eksempel med gjennomføringer hvor membranen ikke har beskyttet gipsplaten så den har gått i oppløsning.

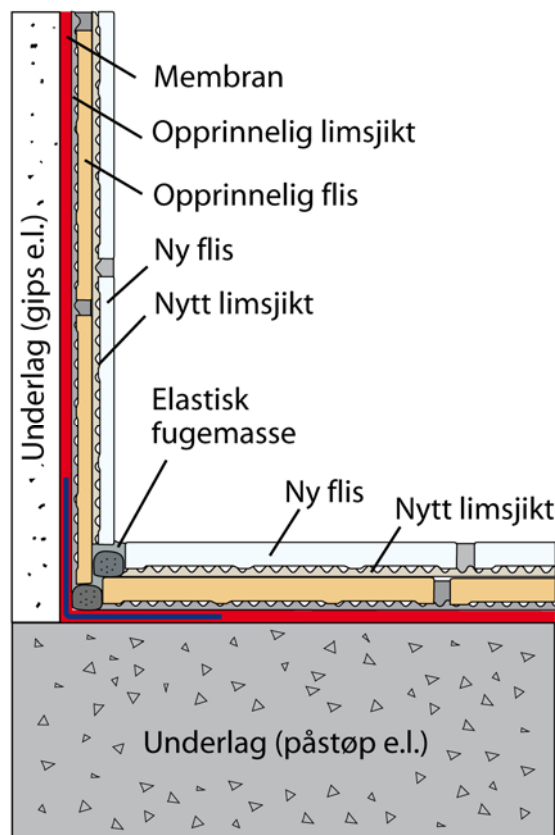
Skifte fliser på golv og vegg.

Denne løsningen kan benyttes der den opprinnelige membranen er intakt både på golv og vegg. Man må vite at den opprinnelige membranen er korrekt utført.

Figur 4: Prinsipløsning for overgang golv/ vegg der opprinnelig membran er intakt og nye fliser limes oppå de eksisterende på golv og vegg.

Krav til forbehandling av flisflaten før liming.

Glasserte og uglasserte fliser må grundig avfettes med et sterkt alkalisk vaskemiddel. Glasserte fliser kan slipes med rotorsliper eller lignende så den glasserte flaten "rubbes" opp. Skal det legges ny membran må man være spesielt nøye med at underlaget er plant ut så der ikke er forsenkninger ved fugene som svekker membranen. En påstrykningsmembran krever plan påføringsflate.

Krav til membran, lim og fugemasser.

Kontrollér hvordan underlaget er utført mht. membran og tettesjikt. Ved store fliser limt på en glassert flis med membran bak må man bruke limtyper som er egnet for lite sugende underlag. Slike limtyper inneholder en god del plaststoffer som gjør at vannbehovet reduseres og dermed bidrar til rask herding. Man bør ved store fliser vente lengst mulig med å fugingen så limet enklere kan tørke ut.

Ved små fliser er tørking av lim normalt ikke et problem, da fugeandelen er stor.

Er der en opprinnelig membran med tilfredsstillende vann og damp tetthet kan den nye membranen med fordel være noe dampåpen. Sementbaserte membraner har normalt et dampdiffusjonstall på $S_d^1 = \text{ca } 2\text{-}4$ meter og er mer dampåpne enn organisk baserte membraner

Skal den nye membranen være primært tettesjiktet skal den innfri kravene som gjelder i våtrom. Dvs. dokumentert dampdiffusjonstall på minimum $S_d = 10$ meter mot yttervegger og rom som normalt ikke oppvarmes.

¹⁾ S_d -tall er en benevnelse som angir membranens evne til å hindre vanddamp å trenge gjennom. Dess høyere tall jo mer damptett er produktet

Oppsummering av enkle råd

- Har eksisterende membranen med gjennomføringer nødvendig damp- og vanntetthet så legg ikke nytt lag med membran.

- Må det legges ny membran er kravet til samlet dampmotstandstall (S_d) på minimum 10 meter på yttervegg og andre uoppvarmete rom.
- Er der benyttet rør-i-rørsystem så undersøk om man kan bygge ut vegglivet uten det reduserer muligheten for senere å kunne skifte inner-røret.
- Får man til nødvendig tetting i forbindelse med gjennomføringer for dusjarmaturer når vegglivet flyttes ut.?
- Sørg for god rengjøring av den opprinnelige flisflaten. Glasserte fliser er en fordel å ”rubbe” opp.
- Velg lim som er egnet for lite sugende underlag.
- Vent 2-4 dager med å fuge hvis det brukes store fliser.